

vse svoje žive dni hodili v cerkev Božjo besedo v domačem jeziku poslušati in počivajo zdaj na domačem „britofu“ se ne privoši poslednja beseda domača kakor jim je tudi prva domača bila, ko so čuli glas matere svoje! Ne bomo šalobarde, saj kjer treba ni!

(Dalje sledi.)

Ozir v pretekle čase.

Kako nekteri časniki po vetru plajšč obračajo, se pač skor nikoli nič očitniše ni vidilo, kakor mesca sušca leta 1815 v „Moniteur-u“ in družih francozkih dnevnikih tistega časa, ko se je Napoleon I. vračal iz Elbe, kjer je v prognanstvu živel od 4. maja 1814 do 26. svečana 1815. Naj bravci naši pazijo le na priimke, ki so jih odstavljenemu, mesca sušca pa se pariškemu mestu spet čedalje bolj bližajočemu cesarju Napoleonu dajali od 1. do 10. sušca, in vidili bojo silne razločke!

1. sušca. Peklenšček se je vzdignil iz svojega pregnanstva; ušel je iz Elbe.
2. „ Korsikanski volkodlak je stopil pri Kak-Juanu na kopno.
3. „ Tiger se je pokazal v Gapu; vojska je na nogah od vseh strani proti njemu. Misli menda kakor kak potepuh klatiti se okoli po planinah; uiti ne more po nobeni ceni.
4. „ Berdavs je prišel v Grenoble, ne vé se še po kakšnem izdajstvu.
5. „ Tiran se je deržal nekaj časa v Lionu; strah je presunil ljudi, ko so ga zagledali.
6. „ Usurpator se je podstopil do 60 milj približati se Parizu.
7. „ Bonaparte se približuje s hitrim korakom; al v stolno mesto ne bo nikdar prišel.
8. „ Napoleon bo prišel jutri Parizu pod zidovje.
9. „ Car Napoleon je prišel v Fontainebleau.
10. „ Snoči je imelo Njih Veličanstvo car in kralj slovesni vhod v carsko palačo; vse plava v neskončnem veselji.

Ozir po svetu.

* V Avstrii in na Francozkem se šteje na 98 duš 1 soldat; v Rusii na 83 duš 1 soldat; v Prusii na 81 duš 1 soldat. Najmanj armade ima Angležka, ker v Indii ima ona na 2541 stanovavcov le 1 soldata; in glej čuda, ta peščica Angležev je ukrotila indijansko ustajo!

* Znano je, da v Bolgarii, v Bosni in Ercegovini so škofije, ali, kakor jim tam pravijo, vladike, samo Gerki, ki ne umejo ne besedice jezika svoje čede. Škofijo dobi vselej le tisti, ki patrijarhu staroverskemu v Carigradu največ srebernikov za-njo odšteje. Če ni Gerk, ne pomagajo še novci nič. Lahko si je misliti, kako taki vladiki potem vladicijo. Posvečujejo mašnike, ali, kakor pravijo, roke polagajo le tem, ki jim veliko cvenka prinesejo. Visoke učnosti se ne tirja od njih. Ako čerke poznajo, se podveržejo maturi brez straha. Brati se eni navadijo potem, ko so že fajmoštri. Ko so enkrat bosanskega vladika nagovarjali, naj bi zidal seminar za mlado duhovstvo, je odgovoril: Prekrasna misel to! Al kako da se izverši? odkod učiteljev? ker v seminaru moralo bi se učiti gerški, turški in francozki! (Ciprian Robert's „Slaven der Türkei.“)

Dopisi.

Iz Tersta.. J. P. S. — Že enkrat so „Novice“ govorile o spominku Vodnikovem. Naj tudi jez povém svoje. Po moji misli in mnogih tukajšnjih rojakov naj bi se očetu našega slovstva ne naredil spominek, kterega bi dež spiral, srez drobila in vihar polomil, — naj se mu postavi spominek, ki bode terpel, dokler bojo pesmi njegove živele v

sercu naroda njegovega: osnova naj se namreč štipendija za verlega učenca iz rodovine Vodnikove, če pa takega ni, za kakega družega izverstnega iz Šiške, Št. Jakoba unikraj Save, ali pa ob pomanjkanji taci, iz kakega družega krajskega kraja. Štipendija ta pa bi mogla najmanj 100 fl. za leto znesti; če bi se mogla sčasoma povikšati na 200 fl., bi bilo še bolje; štipendija naj bi terpela od malih šol noter do konca višjih, ako se deležnik skazuje neprenehoma te podpore vrednega. Če bi se kaj takega osnovalo, bi marsikter še kaj več daroval nad to, kar je že dal; saj jez obljubim še več dati kakor sem dal pervikrat. Ne zamerite mi, da Vam svoje mnenje razodenem o zadevi, ktera je še zmiraj „sub judice.“ *)

Iz Ljubljane. — 9. dan p. m. je tukajšno društvo za bolne kupčijske pomočnike imelo veliki letni zbor. Družtveni predsednik gospod Mihael Ambrož je začel zbor z ogovorom, v katerem je z jasno besedo popisal sedanji stan tega društva, kteremu po pravici gré ime „bratovšine“, ker skerbi za postrežbo in zdravilno pripomoč bolnih svojih deležnikov kupčijskega stanú. Društvo šteje 200 djanskih družbenikov, kterih je lani pristopilo 35. Obilno število novih pristopnikov je lepo znamenje, da se dostojno spoznava dobrotljiva ta naprava. Celo družtveno premoženje je zneslo lani 12372 gold. 21 kr. in se je tedaj pomnožilo za 661 gold. 56 kr. Dohodki lanskega leta so znesli 1707 gold. 40 kr., stroški pa 933 gold. 31 kr. — 14 bolnikom tega leta se je plačalo 836 gold., 100 gold. družtvenemu zdravniku, 88 gold. pa so znesli tiskarni in bukvovezni stroški. Društvo ima v špitalskih ulicah svojo lastno bolnišnico z dvema sobama in za vse potrebe dobro oskerbljeno. Lanski stroški za bolnike so sicer veliko presegli predlanske, ker zlasti dva sta ležala v bolnišnici dolgo bolna, pa kaj se hoče! Saj je pomoč bolnim prvi in poglavitni namen tega društva, in nobeden ni rad bolan. Drugi namen, za kterega si tudi družba prizadeva, da bi bila kadaj tudi pomočnica takim, ki si ne morejo več kruha služiti, je sicer tudi blag in lep namen, — al težko se bo po naših mislih mogel kada zdatno doseči, ker za tak cilj in konec je treba dosti večjih dohodkov, pa tudi določba: kdo je res vreden take podpore, je dostikrat težavna in — sitna. Popolnoma poterdimo tudi gosp. predsednikove končne besede, naj deležniki družbe ne terjajo preveč iz majhne mošnjice njene, ker pomisliti je treba, da utegnejo časi priti, da kaka epidemija položi več družbenikov na bolno posteljo, in vsem kolikor moč pomagati, je vseskozi dolžnost družbe! Gospodarstvo družbe opravlja g. predsednik M. Ambrož z 8 odborniki, kteri so gosp. Jožef Pleiweis (tudi predsednika-namestnik), gospod Jožef Kordin (tudi družbeni dnarničar), gosp. Matevž Treun (tudi družbeni tajnik) in pa gospodje: Peter Lasnik, Valentin Zupan, Albert Zajic, Janez Tavčar in pa Frid. Wagner.

Iz Ljubljane. — 3. dan tega mesca nas je živo spet opominjal slovesne obletnice, ki se je Vodniku na čast obhajala lani, in naravno je, da se po preteklem enem letu ozremo tudi na to, kar je bilo takrat sklenjeno. Eno je bilo spominek mu postaviti; nabirali so se celo leto darovi v ta namen; koliko se jih je nabralo, so „Novice“ razglasile; kakor se kaže, jih ne bo priteklo dosti več; čuli so se različni glasovi o lastnosti spominka; čas bo tedaj sedaj, da to zadevo doženemo do konca. Gospod dr. Toman-u, ki je to lepo misel sprožil in je začetnik tega početja, gré sedaj beseda, da se sklene: kako in kaj. Nadjamo se tedaj, da se bo kmali začela konečna uravnava. — Druga tudi lepa misel je bila, da se izda „Album“, kterega osnovavec je gospod dr. Etbin Costa. Radostni moremo reči, da natis krasne knjige bo konec tega mesa gotov, pa kartonano vezanje bo po-

*) Una dva kmetijska nasveta bomo drugo pot djali v „Novice.“ Vred.

trebovalo potem še nekoliko tednov; debela bo knjiga 32 pól, in res taka, da se bomo smeli ponášati ž njo. — Še tretjega dela moramo omeniti, kteremu je tudi začetek dal Vodnik, in ktero se tudi svojemu koncu bliža, namreč nemško-slovenski slovník. Al v to veselo novico se utrinjajo solze prebridke žalosti, ker visoki mecén, ki je temu imenitnemu delu življenje dal, leži danes na — parah!

Umerli so namreč

7. dan t. m. zjutraj ob eni

svitli knez in škof ljubljanski

ANTON ALOJZ WOLF.

Bolehati so začeli kmalo potem, ko so lani iz Dolenskega prišli, kjer so dve nove od Njih ustanovljene cerkvi blagoslovili; vendar, čeravno od dne do dne slaběji, so opravljali vse Svoje opravila do petka; v petek pa so tako onemogli, da so v saboto popoldne, ko so Jih častiti gospod pater Benvenut spovedali, s sv. zakramenti za umerajoče se previditi dali; v slovesni procesii so Jih šli prečastiti gosp. generalvikar obhajati; pa tudi takrat še niso bili v postelji. V nedeljo dopoldne pa Jih je mertud napadel in v pondeljek kmali po eni zjutraj so sklenili blago Svoje življenje v 77. letu Svoje starosti, leta 1804 za mašnika posvečeni, leta 1824 pa na škofji prestol povzdignjeni 24. škof ljubljanski. Jutri v četrtek ob osmih dopoldne bo slovesni pogreb; pokopali Jih bojo svitli knez in veliki škof goriški gg. Andrej Gollmajer; nesli Jih pa bojo gospodje tehanti in fajmoštri skozi mesto v Šenklaško cerkvo, kjer bojo položeni v nekdanjo rako škofovsko pri žalostni materi Božji; v ta namen je bilo včeraj ponoči Njih truplo balzamovano. Prečastiti gospod korar dr. Pogačar bojo v cerkvi imeli pogrebni govor.

Naj v miru počivajo! Umerli so sicer, vendar bojo v delih Svojih živeli, dokler bo Krajna stala.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. Željno pričakovani ogovor, s kterim je kraljica angleška začela 3. dan t. m. državni zbor v Londonu, smo prejeli, pa — kar zadeva sedanje politične homatije, ni kri ne voda. Kraljica pravi, da ji vse unanje vlade zagotovljajo svojo prijaznost, in da njena vedna skerb bo, prijateljstvo ohraniti in utrditi, očitne pogodbe varovati, da se ne prelomijo, in kolikor bode mōgla ves voljni mir svetu ohraniti. S temi besedami je malo rečeno in ministerstvo angleško jih je očitno postavilo tako, da so na vsako stran prav. Berž pa ko so se pomenki-zastran odgovora na kraljični ogovor v spodnji in gornji zbornici začeli in so govorili Palmerston, Rusell, Granvill in drugi pervaki, se je očitno pokazalo, da državni zbor stoji na stran avstrijske vlade in da je krepka njegova volja, da se nikakor ne razžalijo leta 1815 med vladami sklenjene pogodbe. Palmerston in Rusell sta sicer rekla, da vladanje v papeževih deželah se mora popraviti, — al brez vtikovanja drugih vlad. Na to je minister Disraeli odgovoril, da se zanaša na zdravo pamet Napoleonovo in da ni še obupati nad ohranjenjem miru. Ravno tako so govorili tudi v zgornji zbornici, rekši, da največja nevarnost tiči v napčnem vladarstvu papeževih dežel, in minister Derby je rekel, da avstrijska vlada obeta, da ne bo vojske začela, in ravno to obeta tudi francozka vlada, dokler ne bode nihče Sardinov napadel. Vse kar se je tedaj dosihmal

iz londonskega zbora slišalo, očitno kaže, da cesar Napoleon nima pričakovati, da bi Angleži bili na njegovi strani. Iz tega pa še ne cvetě oljka miru, ker cesar Napoleon je strune za vojsko tako napel, da jo utegne iz malega vzroka začeti; sicer bi neprenehoma ne delal priprav za vojsko kakor jih delajo tudi Sardinoci. Da se tudi Angleži ne zanašajo na terden mir, se vidi iz tega, da imajo že čez 100,000 vojakov na nogah, ki jih je veliko preveč za navadno službo, in da so za vojne barke nabrali 59,000 mornarjev in pomorskih vojakov. Pa ne le fran ozke priprave za vojsko delajo svetu strah temuč tudi neke bukve, ki so poslednje dni iz kancelije Napoleonove v Parizu prišle na dan pod naslovom „Cesar Napoleon III. in pa Italija.“ V teh bukvah se poganja pisatelj za zvezno edinstvo laških dežel in da tej novi uravnavi nasprotne pogodbe niso take, da bi se ne dale premeliti! V takih okoljšinah se svet nikakor ne bo potolažil, če je pretekli pondeljek (7. dan t. m.) cesar Napoleon državni zbor tudi s tolaživnimi besedami začel. Mir na jeziku, priprave za vojsko pa povsod — to je, ob kratkem rečeno, sedanji stan političnih reči.

— Visoki ukaz od 30. p. m. prepoveduje, da nihče ne sme konj prodajati čez mejo lombardo-beneškega kraljestva, čez mejo Tirolskega in Predarlskega in čez morje; čez druge meje našega cesarstva se smejo le tedaj prodajati, ako politična deželna oblastnija z deželnim vojaškim poveljstvom vred to privoli.

— Cesar so mnogim uradnikom teržaško-dunajske železnice zavoljo srečnega in uspešnega prevaževanja vojakov na Laško podelili častne rede in križe.

— C. kr. ministerstvo razjasnuje 19. §. nove rekrutne postave, ter pravi, da pod „učitelje ljudskih šol“ ne spadajo samo nadučitelji in učitelji, temuč tudi vsi podučitelji (pomočniki), kteri imajo službo pri rednih ljudskih šolah; kakor uni se tedaj tudi ti ne morejo v soldate vzeti.

— C. k. ministerstvo notranjih oprav je razglasilo 16. dan p. m. novo tarifo, po kteri morajo apotekarji po vsem cesarstvu pa tudi zdravniki, kterim je prodaja zdravil dovoljena, zdravila prodajati. Kdor prestopi to postavu, plača pervikrat 100 gold., drugikrat 200 gold. globe, tretjikrat se bo pokoril po kazenski postavi.

— Gotovo je, da je cesarska vlada najela v Londonu 60 milijonov goldinarjev. Baron Rothschild je prevzel to posojilo. „K. Ztg.“ piše, da vlada bo ta državni dolg v 10 letih s tem splačala, da bo dobival Rothschild vsako leto 6 milijonov gld. iz tega, kar znašajo tobakarski dohodki.

— Presvitla cesarica se je pripeljala 4. t. m. iz Tersta nazaj na Dunaj.

— Dunajski vradni časnik piše, da po vseh deželah našega cesarstva je 605 cesarskih žrebcarij, v kterih imajo v vsem skupaj 2388 cesarskih žrebcev za pleme (Beschäler), in sicer za nadvojvodino Avstrijo, Salcburško in Tiroljsko 171, za Štajarsko, Krajnsko, Koroško in Primorsko 310, za Česko 568, za Marsko in Šlezko 314, za Galicijo in Krakovo 267, za Bukovino 60, za Ogersko 470, za Erdeljsko 159, za Horvaško, Slavonsko in Vojaško mejo 69 žrebcev.

— Dr. Hornstein uaznanuje, da Biala-va repata zvezda, ktero smo gledali leta 1846, in ki se je v dve zvezdi razcepila in vsaka na svojo pot podala, se bode letos spet prikazala.

— Presvitli cesar so podelili gospod dr. Francu Hlubeku, profesorju kmetijstva in gojzdnarstva na Joaneum-u v Gradcu (bivšemu profesorju kmetijstva in tajniku c. k. krajnske kmetijske družbe v Ljubljani) zavoljo mnogoletnih zaslug v učenosti, uku in djanskem življenju naslov cesarskega svetovavca brez taks.

— Lani je bilo v 25 cesarskih fabrikah 1259 milijonov